

A la comunitat educativa del centre

Barcelona, 18 de juliol de 2016

Benvolgudes i benvolguts,

Volem agrair-vos molt la confiança i la voluntat de canvi que heu expressat sol·licitant que el vostre centre s'incorpori al programa Escola Nova 21. En aquesta objectiu no hi esteu sols: heu estat prop de mig miler (487) els centres de tot el país que heu aprovat als vostres òrgans corresponents el compromís amb el canvi cap al marc d'escola avançada, més els que ens han fet saber que ho volen fer però que volen començar el canvi una mica més endavant. El repte és gran, però estem ben acompanyats!

El programa ha nascut com un catalitzador de la forta voluntat de canvi que tants centres heu expressat, i per empoderar mestres i centres en una veritable autonomia educativa centrada en l'aprenentatge i en el treball conjunt, tant dins el centre com en xarxes de centres. Som conscients de l'enorme valor que té que hagueu acordat la participació en un programa de canvi de tres anys, i volem agrair la vostra decisió i agosament. Els qui impulsem Escola Nova 21 estem treballant per trobar la forma que cap centre que realment vulgui canviar es trobi sense possibilitat de fer-ho.

Després d'analitzar les sol·licituds rebudes, com a molt tard el 30 de setembre anunciarem els centres que podran formar part del programa, amb els qui començarem a treballar amb una eina d'autodiagnosi per contrastar la realitat del centre amb els quatre eixos del marc d'escola avançada: propòsit; pràctiques; avaluació; i organització. Aquest punt de partida i el propi projecte educatiu han d'ajudar a què cada centre dibuixi el seu itinerari de canvi cap al marc comú. El desembre seleccionarem 30 escoles amb qui farem un acompanyament més directe.

Mentrestant, us agraïm de nou la confiança de sumar-vos a aquest moviment per un sistema educatiu avançat, i us desitgem que gaudiu d'un ben merescut repòs d'estiu.

Ben cordialment,

Eduard Vallory
Director

Actualitzar l'escola

Molts mestres, mares i professionals d'amplis sectors demanen una actualització de l'escola que permeti que tots i cadascun dels infants gaudeixin d'un aprenentatge rellevant i amb sentit, que els permeti desenvolupar capacitats que expandeixin les seves oportunitats per portar vides amb sentit i amb igual dignitat en la societat del coneixement. D'això n'han parlat els darrers dies articles de Marina Subirats, Xavier Antich, Carles Capdevila i de la consellera Meritxell Ruiz. Però aquest debat sobre l'actualització de l'escola no és exclusiu del nostre país: és el que estan vivint moltes societats avançades. I fonamentalment se centra en dos elements diferents: què cal aprendre (el propòsit) i com cal que sigui l'aprenentatge (la pràctica).

Sobre el propòsit, ja fa prop de tres dècades que el nostre marc legal diu que l'educació ha de desenvolupar competències per a la vida, adquirint els coneixements que les fan possibles. Això vol dir que, avui, els continguts d'aprenentatge són les competències, no les antigues matèries. I des del 1996 l'informe Dèlors de la Unesco indica que el propòsit ha d'articular quatre pilars, cadascun amb el mateix pes: aprendre a conèixer, a fer, a ser i a conèixer. Pel que fa a la pràctica, les

evidències aportades per la recerca en neurociència, psicologia, sociologia o economia estan generant coneixement sobre com els humans aprenem, resumits en informes com els publicats pel National Research Council (2000) o l'OCDE (2010).

Actualitzar l'escola vol dir, per tant, actualitzar tant el propòsit (quin objectiu té l'escola) com les pràctiques (de quina manera s'aprèn). I, en particular, reclama cobrir el punt que els enllaça: els indicadors avaluatius. James Heckman, premi Nobel d'economia que ha demostrat que el desenvolupament de les competències transversals els primers cinc anys de vida dels infants és fonamental per a tot l'aprenentatge posterior, també ha analitzat l'enorme limitació dels instruments avaluatius del sistema educatiu. Resumint, explica que com que només sabem analitzar dades que es poden memoritzar a curt termini, hem posat en aquesta memorització la major part d'esforç en l'aprenentatge. Però així molt del que memoritzem a curt termini ho oblidem, i en canvi mentrestant no desenvolupem les competències necessàries ni adquirim els coneixements que veritablement calen.

I és que molts cops oblidem que el coneixement, com explica la Unesco, va més enllà de la memòria. El coneixement consisteix en la informació (fets), comprensió (conceptes), habilitats, actituds i valors adquirits a través de l'aprenentatge. I només els fets i els enunciatos dels conceptes s'aprenen memoritzant (i es poden demostrar amb

EDUARD VALLORY

PRESIDENT DEL CENTRE UNESCO DE CATALUNYA I DIRECTOR DEL PROGRAMA ESCOLA NOVA 21

exàmens memorístics). Tota la resta necessita processos diferents: els conceptes requereixen anar de la comprensió dels fenòmens a l'enunciat; les habilitats necessiten pràctiques, i per adquirir actituds i valors calen vivències. Per això, la pràctica transmissora (un mestre que explica, uns infants que apunten) no permet desenvolupar competències ni tampoc adquirir la gran majoria de coneixements.

Perquè, de fet, als coneixements i a les competències no s'hi arriba per separat. No es tracta d'adquirir (i menys memoritzar) coneixements per després desenvolupar competències. Es tracta que el desenvolupament de competències sigui, alhora, l'objectiu de l'educació i el mitjà per adquirir els coneixements: perquè és a través de les estratègies d'aprenentatge competencial que els diferents tipus de coneixements s'articulen de manera significativa i rellevant, i s'adquireixen de manera sòlida.

L'actualització de l'escola no té a veure amb la tecnologia, tot i que si se sap fer servir hi pugui ajudar. L'element clau de l'actualització és la personalització de l'aprenentatge: entendre que les persones que aprenen són diferents, tenen un coneixement previ diferent i potencialitats diferents i complementàries, i que per tant les estratègies d'aprenentatge s'han d'articular de manera que totes i cadascuna d'elles, les més sistemàtiques i les més intuïtives, desenvolupin les competències per a la vida que els calen adquirint els coneixements necessaris.

Reprendre la tradició pedagògica que ens era pròpia, i enllaçar-la amb els reptes de la societat del coneixement i del canvi tecnològic exponencial en què vivim, és el que significa actualitzar l'escola. Ens cal posar-nos al dia, com ha fet el govern de Finlàndia amb el seu nou currículum: superar el model transmissor, avaluar aprenentatge i no persones. Per fer-ho, hem d'entendre el marc d'escola avançada a què aspirar, i articular tots els esforços de mestres, famílies, professionals, acadèmics, servidors públics i creadors d'opinió a fer que, al nostre sistema educatiu, tots i cadascun dels infants gaudeixin d'un aprenentatge rellevant i amb sentit.

El canvi exponencial que viu la nostra societat arriba a paralyzar-nos quan parlem d'educació: ens fa por deixar enrere el que coneixem però no sabem fer-nos una idea de què ens cal. Per això necessitem posar en pràctica el coneixement ja existent, fonamentar bé pràctiques d'aprenentatge i sistemes per mesurar-les, incentivar les escoles perquè s'empoderin i alhora empoderin els alumnes, i fer-ho de la mà d'aquells que arreu del món s'enfronten als mateixos reptes. Aquestes són les raons per les quals entitats i escoles hem impulsat Escola Nova 21, una aliança que contribueixi a fer possible un sistema educatiu avançat.

La pràctica transmissora (un mestre que explica i uns infants que apunten) no permet adquirir la gran majoria de coneixements

L'element clau de l'actualització de l'escola no és la tecnologia sinó la personalització de l'aprenentatge